

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-08**

**RAQAMLI EKOTIZIM SHAROITIDA TA'LIM MENEJMENTINING
TRANSFORMATSION MODELLARI**

Ibragimova Go'zal Abdullaazizovna

Toshkent viloyati, Qibray tumani
2- sonli Umumiy o'rta ta'lim maktab direktori

XXI asrda raqamli texnologiyalar nafaqat iqtisodiyot va sanoat tarmoqlarini, balki ta'lim tizimini boshqarish tamoyillarini ham tubdan o'zgartirmoqda. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar ya'ni Big Data, bulutli texnologiyalar, IoT ya'ni Internet of Things, blokcheyn va raqamli platformalarning jadal rivojlanishi natijasida ta'lim tizimi yangi – raqamli ekotizim bosqichiga o'tmoqda. Mazkur ekotizimda ta'lim muassasalari endi alohida faoliyat yurituvchi tashkilot emas, balki davlat, ish beruvchilar, ilmiy markazlar, texnologik kompaniyalar va ta'lim oluvchilarni yagona axborot maydonida bog'lovchi murakkab boshqaruv tizimiga aylanmoqda. An'anaviy ta'lim menejmenti asosan ma'muriy nazorat, buyruqbozlik va vertikal boshqaruv tamoyillariga tayangan bo'lsa, raqamli ekotizim sharoitida boshqaruvning markazida ma'lumotlar, tezkor tahlil va moslashuvchan qarorlar qabul qilish mexanizmlari turadi. Bu esa transformatsion menejment modellarining shakllanishiga asos bo'lmoqda.

Transformatsion modelning eng muhim jihati shundaki, boshqaruv jarayonlari endi faqat inson tajribasiga emas, balki real vaqt rejimida shakllanayotgan raqamli ma'lumotlarga tayanadi. Masalan, Learning Analytics texnologiyasi orqali talabalarning davomati, platformadagi faolligi, topshiriqlarni bajarish sur'ati va o'zlashtirish ko'rsatkichlari avtomatik tahlil qilinadi. Tahlil natijalari asosida rahbariyat ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillarni oldindan aniqlash hamda muammolarni tezkor bartaraf etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa boshqaruvni reaktiv emas, balki proaktiv modelga o'tkazadi. Raqamli ekotizimning yana bir muhim xususiyati – barcha boshqaruv subyektlarining yagona axborot platformasida integratsiyalashuvidir. Zamonaviy universitetlarda HEMIS, Moodle, ERP tizimlari, elektron kutubxonalar, ilmiy ma'lumotlar bazalari hamda moliyaviy boshqaruv platformalari o'zaro bog'langan holda ishlaydi. Natijada har bir qaror turli tizimlardan olingan ma'lumotlar asosida qabul qilinadi. Bu esa resurslardan foydalanish samaradorligini oshiradi hamda boshqaruv jarayonlarining shaffofligini ta'minlaydi. Bugungi kunda dunyoning yetakchi universitetlari transformatsion menejmentning yangi modellarini amaliyotga tatbiq etmoqda. Masalan, Arizona State University sun'iy intellekt yordamida talabalarning akademik faoliyatini prognoz qilish tizimini

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-08**

joriy qilgan. Tizim o'qishni tashlab ketish xavfi mavjud talabalarni oldindan aniqlab, ularga individual akademik maslahatlar beradi. Natijada universitetda talabalarni saqlab qolish ko'rsatkichi sezilarli darajada oshgan. Open University esa millionlab o'quv ma'lumotlarini tahlil qilish orqali individual ta'lim trayektoriyalarini shakllantirmoqda. Ushbu tajribalar raqamli menejmentning asosiy vazifasi nazoratni kuchaytirish emas, balki ta'lim sifatini uzluksiz takomillashtirish ekanligini ko'rsatadi.

Transformatsion boshqaruvning yana bir muhim modeli – ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish ya'ni Data-Driven Decision Making hisoblanadi. Mazkur yondashuvda boshqaruv qarorlari intuitiv fikrlarga emas, balki statistik ko'rsatkichlar, analitik hisobotlar va prognoz modellari asosida qabul qilinadi. Bu esa strategik rejalashtirish sifatini oshirib, mavjud resurslarni oqilona taqsimlash imkonini yaratadi. Misol uchun, qaysi fanlarda o'zlashtirish darajasi pasaygani yoki qaysi fakultetlarda akademik qarzдорlik ortayotgani tizim tomonidan avtomatik aniqlanadi va rahbariyat uchun tavsiyalar shakllantiriladi. Shu bilan birga, transformatsion menejmentning muhim elementi sifatida sun'iy intellektga asoslangan adaptiv boshqaruv modeli shakllanmoqda. Mazkur modelda platforma foydalanuvchilarning ehtiyojlarini tahlil qiladi, individual tavsiyalar ishlab chiqadi va o'qitish jarayonini avtomatik moslashtiradi. Kelgusida bunday tizimlar akademik yuklamalarni rejalashtirish, professor-o'qituvchilar faoliyatini baholash hamda ta'lim dasturlarini optimallashtirishda keng qo'llanilishi kutilmoqda. Biroq raqamli transformatsiya faqat texnologiyalarni joriy etish bilangina cheklanmaydi. Uning muvaffaqiyati boshqaruv madaniyati, raqamli kompetensiyalar va innovatsion fikrlashning shakllanishiga ham bevosita bog'liq. Ko'plab ta'lim muassasalarida texnik infratuzilma mavjud bo'lsa-da, undan samarali foydalanish darajasi pastligicha qolmoqda. Bu esa transformatsiyaning asosiy to'sig'i texnologiya emas, balki inson omili ekanligini ko'rsatadi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham raqamli transformatsiya bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida HEMIS platformasining joriy etilishi, elektron hujjat aylanishi, masofaviy ta'lim tizimlari va elektron baholash mexanizmlarining kengayishi boshqaruv jarayonlarini zamonaviylashtirishga xizmat qilmoqda. Biroq kelgusida ushbu tizimlarni sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili va prognozlash algoritmlari bilan integratsiyalash transformatsion menejmentning yangi bosqichini boshlab beradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli ekotizim sharoitida ta'lim menejmentining transformatsion modellari boshqaruvning mazmunini tubdan o'zgartirmoqda. Endilikda samarali boshqaruv ko'proq ma'lumotlarni yig'ish bilan emas, balki ularni chuqur tahlil qilish, kelajakdagi ehtiyojlarni prognozlash va tezkor strategik qarorlar

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-08**

qabul qilish qobiliyati bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, ta'lim muassasalarining raqamli transformatsiyasi nafaqat zamonaviy texnologiyalarni joriy etishni, balki ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv madaniyatini shakllantirishni ham talab etadi. Aynan shunday yondashuv ta'lim tizimining barqaror rivojlanishi, raqobatbardoshligi va xalqaro standartlarga moslashuvini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Raxmonov, I. Oliy ta'limda raqamli ta'lim platformalarida foydalanishning didaktik imkoniyatlari. "Ta'lim va taraqqiyot ilmiy-uslubiy jurnali. 2025-yil 4-son. 351-357
2. Oliy ta'limda raqamli platformalardan foydalanish bo'yicha metodik tavsiyalar. – T.:O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, 2021.
3. Raxmonqulova, Z. Virtual laboratoriyalar va elektron resurslarning didaktik afzalliklari. – Toshkent, 2021.
4. Abduqodirov, A. Moodle, Google Classroom va Edmodo platformalarini solishtirish. – Toshkent, 2022